

Плугатир М.В.,
к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного управління та
адміністрування НАВС

ПЕРСПЕКТИВИ УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ

За ініціативою Президента України на розгляд Верховної Ради України надійшов проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Національної гвардії України» за № 1007 від 29.08.2019 [2], яким передбачається удосконалити та оптимізувати питання діяльності Національної гвардії України, при виконанні покладених на неї завдань. Одночасно існує потреба у подальшому удосконаленні адміністративно-правового статусу Національної гвардії України.

У разі реорганізації Національної гвардії України як самостійного державного органу, пропонується визначити її як державний військовий орган з правоохоронними функціями, метою створення якого є зміцнення законності та правопорядку в країні, забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Слід підтримати позицію Д.О. Горбача щодо закріплення основних функцій цього органу в мирний час; при введенні надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях, виникнення надзвичайних ситуацій або кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України; в особливий період або в разі введення воєнного стану [1, 205-207].

Національна гвардія України має виконувати службові завдання в інтересах громадян, суспільства і держави в умовах мирного часу, а також брати участь у забезпеченні оборони України, захисті її суверенітету і територіальної цілісності, безпеки прикордонного простору, державної незалежності і національних інтересів у разі збройної агресії, збройного конфлікту чи загрози нападу шляхом безпосереднього ведення (бойових) дій. В умовах мирного часу та за надзвичайних ситуацій зазначений орган призначений виконувати в основному правоохоронні функції всередині держави. Тому, якщо розглядати Національну гвардію України як державний військовий орган з правоохоронними функціями, то слід розглянути питання про включення до законодавства завдань, що покладатимуться на цей орган:

- забезпечення публічної безпеки і порядку, захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від злочинних та інших протиправних посягань;

- проведення заходів з метою стабілізації оперативної обстановки в разі її загострення в межах території однієї чи декількох адміністративно-територіальних одиниць;

- забезпечення публічної безпеки під час проведення зборів, мітингів, вуличних походів, демонстрацій, інших масових та спортивних заходів, а також під час заходів у публічних (громадських) місцях за участю осіб, щодо яких здійснюється державна охорона;

- здійснення патрулювання з метою підтримання встановленого порядку, попередження протиправних дій, що здійснюються шляхом обходу (об'їзду) за встановленими маршрутами визначеної території, огляду окремих її ділянок, транспорту, приміщень організацій і установ різних форм власності, перевірки документів, особистих речей людей, які підозрюються у скоєнні правопорушення, затримання правопорушників.

У разі, якщо залишати за Національною гвардією України правоохоронні функції, тоді слід посилити правоохоронні повноваження у частині виконання завдань із охорони громадського порядку та забезпечення громадської безпеки, проводити у випадках, установлених законом, фотографування, звукозапис, кіно- і відеозйомку як допоміжний засіб для запобігання порушенням у сфері охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, охорони об'єктів, що підлягають охороні Національною гвардією України, тимчасово обмежувати або забороняти доступ осіб (крім уповноважених службових осіб) на окремі ділянки місцевості чи об'єкти для забезпечення державної таємниці, громадського порядку і безпеки, охорони життя і здоров'я людей, збереження речових доказів, обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць та автомобільних доріг; зупиняти і оглядати з цією метою транспортні засоби під час проведення заходів щодо затримання осіб, які підозрюються у вчиненні злочину, а також при обставинах, що загрожують життю і здоров'ю людей).

Крім того, доцільно передбачити, що військовослужбовці Національної гвардії України мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення у випадках та в порядку, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення (передавати матеріали про адміністративні

правопорушення на розгляд органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про такі адміністративні правопорушення), проводити особистий огляд, огляд речей, вилучення речей і документів, застосовувати інші передбачені законом заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Також, слід доповнити Кодекс України про адміністративні правопорушення в частині застосування заходів забезпечення провадження та в частині суб'єктів, які мають право складати протоколи та розглядати справи про адміністративні правопорушення, що також пропонується й іншими дослідниками [1].

Існує потреба в прийнятті комплексного нормативно-правового акту, або низки таких актів, якими слід визначити засади взаємодії доцільно передбачити, що військовослужбовці Національної гвардії України з: Державною прикордонною службою України, Національною поліцією України, Державною службою із надзвичайних ситуацій України, Міністерством оборони України, Службою безпеки України.

Слід детально визначити повноваження Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України, Генерального штабу ЗС України та інших суб'єктів публічної адміністрації щодо керівництва та взаємодії з Національною гвардією України, про що свідчать результати останніх наукових досліджень [4]. Доцільно було б передбачити у законодавстві питання взаємодії Головного управління НГ з Генеральним штабом ЗС України при вирішенні і координації питань щодо участі у відсічі збройній агресії та територіальній обороні під час надзвичайного або воєнного стану, а також з Міністерством внутрішніх справ та Національною поліцією щодо координації дій у забезпеченні громадського порядку.

Література:

1. Горбач Д.О. Адміністративно-правовий статус Національної гвардії України : монографія / за заг. ред. д-ра. юрид. наук, проф. О.І. Безпалової). — Х. : Харківський національний університет внутрішніх справ, 2017. — 288 с.

2. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо діяльності Національної гвардії України № 1007 від 29.08.2019 // [Електронний ресурс] - Режим доступу: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=66241

3. Про Національну гвардію України: Закон України від 13 березня 2014 р., № 876-VII // Відомості Верховної Ради. – 2014. – № 17. – Ст. 594.

4. Флурі Ф., Бадрак В. Національна гвардія: шляхи розвитку. – Женева- Київ: Центр досліджень армії, конверсії та роззброєння, Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, 2017. – 50 с.

Савранчук Л.Л.,

к.ю.н., доцент кафедри публічного управління та адміністрування
НАВС

ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ПОЛІЦЕЙСЬКИМИ ЗА ОСОБАМИ, ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

На сьогоднішній день, нагальним питанням для покращення ефективності роботи Національної поліції, отримання кращих результатів у боротьбі з правопорушниками, а також повернення довіри населення до правоохоронців є покращення ефективності здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі.

1 грудня 1994 року було прийнято Закон про адміністративний нагляд, метою якого було запобігання вчиненню нових злочинів особами, які звільнилися з місць позбавлення волі, а також для здійснення профілактичної роботи із цією категорією осіб [1]. Але, нажаль, очікуваних результатів не відбулося. Особи, які звільнялися з місць позбавлення волі та підпадали під дію адміністративного нагляду, продовжували систематично порушувати громадський порядок і вчиняти нові злочини. Саме тому був прийнятий спільний наказ Міністерства внутрішніх справ України та Державного департаменту України з питань виконання покарань «Про затвердження Інструкції про організацію здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі» [2]. Інструкція визначає процесуальний порядок проведення адміністративного нагляду, а також повноваження усіх учасників нагляду.

Під час здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі, піднаглядні особи часто